

MITROPOLITUL
ANTONIE DE SUROJ

Despre
frumusețe

Traducere din limba engleză de
Diana Stănciulescu

editura
Σοφία

București

TEOLOGIE ȘI FRUMUSEȚE¹

1

Să vă spun drept, când am avut nesăbuința de a accepta să vorbesc pe tema teologiei și a frumuseții, mă amăgeam cu gândul că am niște idei clare, chiar dacă nu prea multe, pe această temă, însă de atunci am încercat să îmi îmbogățesc cunoștințele și am mai citit câte ceva legat de acest subiect. Iar acum mă aflu în jalnica și derutanta situație de a fi găsit material nou fără să fi avut timp să îl și integrez în discursul meu.

---

¹ Conferință susținută pe 6 august 1976.

Prin urmare voi încerca totuși să discut pe această temă, dar vă previn că vă voi dezamăgi.

Mulți dintre dumneavoastră poate ați citit cartea scrisă de Paul Evdokimov intitulată *O teologie a frumuseții*¹. Este o carte despre icoane și nu constituie subiectul de față. Aș dori să discut despre cele două părți ale sale, teologia și frumusețea, și să încerc să surprind relația dintre ele, dar fără să mă refer neapărat la icoane și nici măcar la arta religioasă, în general.

În primul rând, atunci când ne referim la teologie, o putem aborda fie ca știință, fie ca experiență și, cred, în ambele cazuri putem observa relația dintre ea și frumusețe. Ca știință – altfel spus, când o abordăm din perspectiva definițiilor sale dogmatice, a expresiei sale în slujirea liturgică, a expresiei sale în arta liturgică –, descoperim fără îndoială armonia, structura și frumusețea. De asemenea, și

---

¹ Apărută cu titlul *Arta icoanei. O teologie a frumuseții* la Editura Sophia, București, 2014.

Dumnezeu despre Care vorbim, lumea ivită prin actul Lui creator, chemarea noastră către acea împlinire care este Împărăția lui Dumnezeu – toate sunt o preînchipuire a frumuseții.

Pe de altă parte, dacă lăsăm la o parte toate mijloacele de expresie, teologice sau artistice (transpuse în sunet, linie, culoare...) când suntem în fața lui Dumnezeu cel viu rugându-ne, adorându-L, slujindu-I, atunci când această închinare ajunge la profunzimea ce poate fi atinsă numai în tăcerea contemplativă, ne confruntăm cu o experiență pe care nu doar un autor, ci mai mulți au definit-o în termenii frumuseții mai curând decât ai adevărului ori în alte moduri sau formulări, pentru că suntem prea obișnuiți ca, atunci când vorbim despre adevăr, să căutăm o formulare intelectuală, iar atunci când vorbim despre altceva decât despre adevăr, să îl reducem la expresii materiale sau lumești. Privită astfel, teologia poate fi definită, după cum a și făcut-o

Sfântul Grigorie de Nazianz, nu ca informații despre Dumnezeu, ci ca o cunoaștere a lui Dumnezeu și tocmai din acel moment Dumnezeu poate fi văzut ca frumusețe, ca sfințenie, ca Cel Ce este.

Dar, dacă vorbim de frumusețe, trebuie să încercăm să înțelegem despre ce anume vorbim. Când am început să cercetez materialul scris, am sperat că voi găsi ceva semnificativ în *Enciclopedia Britanică*. Așa încât am căutat cuvântul „frumusețe”, ca să descopăr că de fapt nu există. Fiind curios din fire și totodată nevoit să pregătesc acest discurs, m-am gândit că, poate, căutând „estetică”, aș găsi ceva legat de frumusețe și într-adevăr am descoperit cum înainte estetica era considerată o teorie a frumuseții sau o ramură a filosofiei care tratează această temă. O mare eroare, pentru că estetica nu se ocupă cu frumusețea, cea din urmă fiind o noțiune pur subiectivă care nu poate fi nici studiată, nici definită.